

ŞİHÂBÜDDİN SÜHREVERDÎ'NİN VASIYET-NÂME ADLI RİSALESİ (TERCÜME-TAHKİK)

Adem ÇATAK*

Özet

Bu çalışmada, İslam tefekkür tarihinde önemli bir yere sahip bulunan Şeyh Şihabüddin Sühreverdî'nin Vasiyet-nâme adlı eserinin tahkiki ve tercümesi yapılmıştır. Çalışmada ayrıca Şeyh Sühreverdî hakkında kısa bir tanıtım bölümüne de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vasiyet-name, Şihâbüddin Sühreverdî.

SHİHÂBUDDİN SUHRAWARDÎ'S TREATISE "VASIYETNÂME" (TESTAMENT) (TRANSLATION-ANALYSIS)

Abstract

In this study, Vasiyet-name, the work of Sheikh Suhrawardi having an important place in the history of Islamic Thought, is analyzed and translated. The study also includes a section of brief introduction about Sheikh Suhrawardi.

Key Words: Vasiyet-name, Shihâbüddin Suhrawardî.

Giriş

Vasiyet sözlükte, “nasihat, hatırlatma, tenbih” anlamlarına gelir.¹ İstılahta ise vasiyet, “bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şeyler hakkında sağlığında verdiği emir ve ısmarlama” demektir.² Vasiyet-nâme ise “vasiyet mektubu” anlamına gelir.

Vasiyette esas olan kendisinden sonra geleceklere sorumluluk yükleyerek bir şekilde hayatı düzenleme konusunda katkıda bulunmaktır. Bunun için vasiyet-nâmelerde geride bırakılan insanlara tavsiye, nasihat, ikaz ve uyarı yolunda sözler sarf edilir.³

Vasiyet-nâme yazma geleneği İslam tefekküründe büyük önemi haizdir. Bu geleneğin oluşmasında kendisinden sonra geride kalan aile efradına, müridlerine, dost ve arkadaşlarına tavsiyelerde bulunma, dikkat etmeleri gereken hususları hatırlatma ve doğru yöne tevsik etme düşüncesi etkili olmuştur. Yaşanan hayattan elde edilen tecrübelerin yeni nesle aktarılması ve onların aynı hataları yapmamasını temin fikri de bu geleneğin teşekkülünde rol oynamıştır.

* Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi, (ademcatak@hotmail.com)

¹ İbrahim Mustafa, vd., *el-Mu'cemu'l-Vesît*, Çağrı Yay., Kahire 1960, s., 1038.

² Sami, Şemseddin, *Kamus-ı Türkî*, TDK. Yay., Ankara 2010, s., 1284.

³ Cebecioğlu, Ethem, *Tasavvuf Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Anka Yay., İstanbul 2005, s., 691.

Yüce Allah'ın, Hz. İsa (a.s)'a namazı, zekâtı ve annesine iyi davranmasını vasiyet etmesi,⁴ yine Kur'an-ı Kerim'de Hz. İbrahim ve Hz. Yakub'un oğullarına yaptıkları vasiyetlerin örnek vasiyetler olarak nakledilmesi,⁵ yine Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara birçok konuda vasiyetlerde bulunulması,⁶ Kutlu Peygamber Hz. Muhammed'in (s.) ümmetine defaatle birçok hususu vasiyet etmesi,⁷ İslam düşünce kültüründe vasiyet-nâmelerin oluşmasına önyak olmuştur.

Kültür tarihimizde Birgivi'nin vasiyeti,⁸ İmam Gazalî'nin vasiyeti,⁹ İmam Azam'ın vasiyeti¹⁰ vb. bir çok meşhur vasiyet-nâmeler¹¹ kaleme alınmış ve bu eserler vesilesiyle genç nesillere yol gösterilmiştir.

İslami literatürde, çeşitli nazım şekilleri kullanılarak manzum ve mensur vasiyet-nâme tertip etmek gelenek halini almıştır. Böylece vasiyet-nâme adıyla dinî-tasavvufî, siyasi vb. konularda çok sayıda eser verilen bir edebî tür oluşturulmuştur. Vasiyet-nâmeler edebî değeri yanında tarihî değeri itibarıyla da önem arz eden ürünlerdir. Bir toplumun sosyal ve fikrî yapısı ile kültürel kodlarını anlamakta ipuçlarını bulabileceğimiz düşünce kaynaklarıdır. Bir edebiyat ürünü olmasının yanında tarih disiplinine sunduğu vesika değerinden başka biyografi ve psikoloji sahaları için de destekleyici şahitliklerdir.¹²

Bu çalışmada, İslam Düşünce tarihinde önemli bir yere sahip bulunan Şeyh Şihâbüddin Sühreverdî'nin *Vasiyet-nâme* adlı eserinin tahkiki ve tercümesi yapılmıştır. Çalışmada ayrıca Şeyh Sühreverdî hakkında kısa bir tanıtım bölümüne de yer verilmiştir.

Şihâbüddin Ebû Hafs Ömer b. Muhammed es-Sühreverdî'nin (539-632/1115-1234) Hayatı

Sühreverdî'nin adı Ömer, babasının adı Muhammed'dir. "Ebû Hafs" ve "Ebû Abdullah" künyeleriyle meşhur olmuştur.¹³ "Şihâbüddin", "Şeyhü's-Şüyûh", "Şeyhü'l-İslam", "Şeyhü'l-Ârifin" lakaplarıyla da tanınır. Soyu Hz. Ebû Bekir'e kadar ulaşır. Bundan dolayı "el-Bekrî", "et-Teymî" ve "el-Kureşî" nisbeleriyle de anılmıştır. Zehebi,

⁴ Meryem suresi, 19/31.

⁵ Bakara suresi, 2/132.

⁶ Nisâ suresi, 4/11; Şûrâ suresi, 42/13 vd.

⁷ Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, Beyrut, ty. IV, 369.

⁸ Arslan, Ahmet Turan, "Vasiyetnâme", *TDVİA*, yıl: 2012, c., 42, s., 556-558.

⁹ Karlığa, H. Bekir, "Gazzâlî", *TDVİA*, yıl: 1996, c., 13, s., 523.

¹⁰ İmam Azam, *İmam-ı Azam'ın Müslümanlara ve Oğluna Son Vasiyeti*, çev., Mustafa Uysal, Çelik Yay., 1996.

¹¹ Feridüddin Attâr'ın *Pendnâme*'si, Zeynüddin Hafî'nin *el-Vasâya'l-Kudsiyye*'si, Hâris el-Muhasibî'nin *el-Vesâyâ*'sı örnek olarak sayılabilir.

¹² Mete, Nevin, "Kânûnî Sultan Süleyman'ın Şehzâde Mustafa'ya Yazdığı Vasiyet-Nâme", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]-Erzurum*, yıl: 2014, sayı: 52, s.142.

¹³ İbn Hallikân, Ebû Abbas Şemsüddin Ahmed b. Muhammed b. Ebi Bekir, *Vefeyâtü'l-A'yân ve Enbâ-i Ebnâi'z-Zaman*, tahk.: İhsan Abbas, Daru Sâdir, Beyrut 1977, c. 3, s. 204, 446; Osmanzade, Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, haz.: Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz, Kitabevi Yay., İstanbul 2006, c. I, s. 284.

İbnü'l-Hacib'ten naklen onun, Ebu'l-Ferec İbnü'l-Cevzî ile aynı soydan geldiğini ve şecerelerinin Kasım b. en-Nadr'da birleştiğini yazar.¹⁴

Sühreverdî'nin soyu şöyledir: Ömer b. Muhammed b. Abdullah b. Muhammed b. Abdullah Ammûye b. Sa'd b. El-Huseyn b. el-Kâsım b. Alkame b. en-Nadr b. Muaz b. Abdurrahman b. el-Kâsım b. Muhammed b. Ebû Bekir es-Sıddîk r.).¹⁵

Şihâbüddin Sühreverdî, İran'ın Irak-ı Acem bölgesinin kuzey-batı köşesinin Cibal eyaletinde Zencan'a bağlı küçük bir kasaba olan Sühreverd'de¹⁶ doğdu. Doğum tarihi ile ilgili olarak kaynaklarda genellikle kabul edilen rivayet, talebelerinden İbnü'n-Neccâr'ın bizzat kendisinin ağzından tespit ettiği 539 hicrî yılı Recep ayının son ve Şaban ayının ilk gecesi (27 Ocak 1145) Cumartesidir.¹⁷

Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, ilmiye sınıfından olan bir aileye mensuptu. Ailesinde bir çok alim ve sûfî yetişmişti. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Ebu'n-Necîb Ziyâüddin Abdülkâhir es-Sühreverdî. Nehcü's-Sülûk adlı eserin¹⁸ sahibi olup Ebû Hafs'ın amcası ve hocasıdır.
2. Babası Ebû Câfer Muhammed es-Sühreverdî
3. Büyük dedesi Abdullah b. Sa'd Ammûye¹⁹

Babası Ebû Câfer Muhammed, amcası Abdülkâhir gibi Sühreverd'den Bağdat'a gelerek Nizâmîye Medresesinde okuduğu; Esad el-Mihenî'den fıkıh icazeti alarak bir süre aynı medresede müderrislik ve Kasr Cami'inde vaizlik yaptıktan sonra memleketi Sühreverd'e kadı olduğu rivayet edilmektedir. Amcası Ebu'n-Necîb es-Sühreverdî, Şihâbüddin Sühreverdî'nin hayatına yön veren hocasıdır. Sühreverdî, *Avârifü'l-Ma'ârif* adlı meşhur eserinde amcasından sık sık bahseder ve hadis senetlerini genellikle ona dayandırır.²⁰

14 Ez-Zehbî, Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*, Beyrut 1985, c. 22, s. 376; Sühreverdî, Şihâbeddin Ebu Hafs Ömer b. Muhammed, *Avârifü'l-Ma'ârif (Giriş)*, çev.: Hasan Kamil Yılmaz, İrfan Gündüz, İstanbul 1990, s. XI.

¹⁵ İbn Hallikân, *Vefeyât*, c. 3, s. 204-446; Cebecioğlu, Ethem, "Klâsiklerimiz/XI: "Avârifü'l-Ma'ârif" Ebu Hafs Şihâbüddin Ömer es-Sühreverdî (539/1144-632/1234)," *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi Tasavvuf*, Ankara 2004, yıl: 5, sayı: 12, s. 255.

¹⁶ El-Bağdadî, Şihâbüddin Ebû Abdillâh Yakut b. Abdillâh el-Hamevî er-Rûmî, *Mu'cemü'l-Büldân*, Dar Sâdır, Beyrut 1977, c. 3, s. 289-90.

¹⁷ Sühreverdî, *Avârif*, s. XIII; Qamar-ul Huda, *Striving for Divine Union: Spiritual Exercises for Sufi*, London- New York 2002, s. 41; Hartmann, Angelika, *An'nasir Li-Dinillah: Politik, Religion, Kultur in der spätem'abbasidenzeit (1180-1225)*, Walter de Gruyter, Berlin-New York 1975, s. 234.

¹⁸ Eserin bir çok nüshası elimizdedir. Kütahya'da bulunan nüsha için bkz.: Bardakçı, Mehmet Necmettin, "Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesindeki Tasavvuf İlgili Yazma Eserler", *İlmi Akademik Araştırma Dergisi Tasavvuf*, Ankara 2003, yıl: 4, sayı: 11, s. 136; Davutoğlu, Ahmet, "Devlet", *TDVİA*, İstanbul 1994, c. 9, s. 239.

¹⁹ El-İsfehânî, Ebû Nuaym İbnü'l-Cevzî, *Sahabeden Günümüze Allah Dostları*, çev.: Yahya Atak ve diğerleri, Şule Yay., İstanbul 1985, c. 7, s. 108.

²⁰ el-İsfehânî, *Sahabeden Günümüze*, c. 7, s. 108.

Sühreverdî, velûd bir yazardır. Eserlerinin sayısı 30 olarak tespit edilmiştir. Yazdığı eserleri asırlarca etkisini devam ettirmiştir. Özellikle *Avârifü'l-Meârif* adlı eseri yıllarca sûfi çevrelerinde el kitabı olmuştur. Ayrıca makalemizin konusu olan *Vasiyetname* adlı eserinin de -kütüphanelerimizdeki mevcut nüshalarının çokluğu itibara alınırsa- ne denli yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Şimdi Kütüphanelerimizde tespit edebildiğimiz *Vasiyet-nâme* nüshalarını zikrelelim.

Kütüphanelerimizde Tespit Edebildiğimiz Vasiyet-nâme Nüshaları

1. Süleymaniye, Nafiz Paşa 428/4, 190a-191a vr., istinsah tarihi, 713 (1313).
2. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 1584/10, Müstensih, Ebu Bekir Abdullah b. Mahmûd Kaşî, 122a-123b vr., istinsah tarihi, 770 (1368).
3. Milli Kütüphane, 06 Mil Yz. B 346/19, 16a-17b vr., istinsah tarihi, 1019 (1610).
4. Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi, 43 Ze 667/5, Zeytinoğlu Koleksiyonu, 66b-68b vr., istinsah tarihi, 1094 (1682).
5. Süleymaniye, 34 Sü-Aşir 443/4, Süleymaniye Aşir Efendi Koleksiyonu, 153ab vr., istinsah tarihi, 1169 (1754).
6. Süleymaniye, İbrahim efendi 854/4 16a-17b vr., istinsah tarihi, 1169 (1754).
7. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 1066/4, 113b-114a, istinsah tarihi, 1019 (1610)
8. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz B 346/19, 71b-72b.; istinsah tarihi, 1019 (1610).
9. Milli Kütüphane-Ankara, 50 Ür 427/4, 116a-117a, istinsah tarihi, 1134 (1721).
10. Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2932/10, 139b-142a, istinsah tarihi, 1135 (1722).
11. Burdur İl Halk Kütüphanesi, 15 Hk 1272/4, 40b-44b, Müstensih Abdurrahman b. Ahmed, istinsah tarihi, 1141 (1727).
12. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 334/5, 29b-35b, istinsah tarihi, 1183 (1769).
13. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 1525/5, 156b-159a.
14. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 61/14, 155a-156b.
15. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 1761/37, 199b-200b.
16. Isparta İl Halk Kütüphanesi, 32 Hk 1806/3, 67a-70a.
17. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 1580/10, 95b-96b.
18. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 2544/4, 21b-22a.

19. Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 656/4, 105b-106b.
20. Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2653/7, 147b.
21. Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2932/5, 94b-95a.
22. Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Ak Ze 1778/3, 128b-129a.
23. Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 4988/6, 118a-119b.
24. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 798/4, 19a-20a.
25. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 83416, 61b-63b.
26. Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 23277/10, 202b-205b.
27. Balıkesir İl Halk Kütüphanesi, 10 Hk 503/2, 84b-86a.
28. Balıkesir İl Halk Kütüphanesi, 10 Hk 387/5, 288a-290b.
29. Malatya Darende İlçe Halk Kütüphanesi, 44 Dar 576/2, 140b-142b.
30. Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, 43 Va 379/12, 36a-37a.
31. Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, 580/1. (2 varak)²¹
32. Süleymaniye Kütüphanesi, Aşirefendi, 34 Sü-Aşir 459/4, 7a-8b, trh. yok.
33. Süleymaniye Kütüphanesi, İbrahim Efendi, 854/4, istinsah tarihi, 1169 (1755).
34. Süleymaniye Kütüphanesi, İbrahim Efendi, 870/8, 86a-87b, istinsah tarihi, 890 (1485).
35. Süleymaniye Kütüphanesi, Şehid Ali Paşa, 1396/2, 58b-60a, istinsah tarihi, 1062 (1651).
36. Süleymaniye Kütüphanesi, Köprülü, 32915.
37. Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi, 2045/5, 97b-98b, istinsah tarihi, 1238 (1822).
38. Süleymaniye Kütüphanesi, Carullah 1211/4, 57b-59a, istinsah tarihi, 1112 (1700).
39. Süleymaniye Kütüphanesi, Carullah 1095/23, 152-154, trh. yok.
40. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi 3676/14, 106a-107b, trh. yok.
41. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, 3819/3, trh. yok.
42. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, 1641/3, 192a-193a, istinsah tarihi (muhtemelen), “1083 (1672).
43. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, 1695/31, 244b, trh. yok.

²¹ Bardakçı, Mehmet Necmettin, “Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesindeki Tasavvuf İlgili Yazma Eserler”, İlmî Akademik Araştırma Dergisi Tasavvuf, Ankara 2003, y.4, sy. 11, s. 124.

44. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, 3597/14, 80b-81b, istinsah tarihi, 1091 (1680).
45. Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 5433, 104a-105b, trh. yok.
46. Süleymaniye Kütüphanesi, H. Hüsnü Paşa, 70, 294b-295b, istinsah tarihi (muhtemelen), 1162 (1748).
47. Süleymaniye Kütüphanesi, H. Hüsnü Paşa, 260/26, 179b-180a.
48. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2859/1, 1a-2b.
49. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 705/4, 35a-36a, istinsah tarihi, 1197 (1782).
50. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 1840/1, 1b-3a, trh. yok.
51. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2062/3, 35a-79a, istinsah tarihi, 1285 (1868).
52. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2310/4, 49a-50b, istinsah tarihi, 1149 (1736).
53. Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi, 302/4, 88b-90b, istinsah tarihi, 1197 (1782) .
54. Süleymaniye Kütüphanesi, İsmihan Sultan, 259/3, 33a-35b, trh. yok..
55. Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir, 815/8, 67b-69a, istinsah tarihi, 1131 (1718).
56. Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi, 07 El 2975/1(a), 3b-4b.
57. Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi, 07 El 2607/4, 48b-52b.
58. Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi, 07 Tekeli 408/1, 21a-22b.
59. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, 21 Hk 427/2, 85b-86a.
60. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 8681/4, 131b-132b.
61. Milli Kütüphane-Ankara, 01 Hk 55/4, 149b-151a.
62. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz B 217/2, 57a-58b.
63. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 8225/3, 65b-67b.
64. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 7123/4, 62b-64a.
65. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 3069/6, 118a-120a.
66. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 2491/2, 6b-8a.
67. Milli Kütüphane-Ankara, 06 Mil Yz A 995/4, 101a-103a.
68. Burdur İl Halk Kütüphanesi, 15 Hk 1090/6, 82a-84b.
69. Burdur İl Halk Kütüphanesi, 15 Hk 26/3, 13a-16a.

70. Burdur İl Halk Kütüphanesi, 15 Hk 472/5, 122b-127a.
71. Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi, 34 Atf Ek 1138, 5-6.
72. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Fa 1598/5, 233-235.
73. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi, Hafız Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Ha 329/13, 100b.
74. İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Arabi 4324/3, 80-81.
75. Konya İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 1214/6.
76. Konya İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 4354/3.
77. Konya İl Halk Kütüphanesi , 42 Kon 5203/3.
78. Konya Karatay Yusufaga Kütüphanesi, 42 Yu 7046/3.
79. Konya Karatay Yusufaga Kütüphanesi, 42 Yu 7141/1.
80. Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, 22 Sel 4977/2.
81. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, 277.
82. Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 42512.

Vasiyet-nâme'nin Tahkikinde Karşılaştığımız Nüshalar

1. Asıl nüsha olarak Süleymaniye Kütüphanesi, Nafiz Paşa 428/4 numarada kayıtlı, 190a-191a varaklar arasındaki nüshayı kabul ettik. Nüshanın elimizdeki nüshalar içinde en eski tarihli nüsha olması bu tercihimizin sebebidir. Nüshanın istinsah tarihi, hicri 13 Safer 713'tür.

2. (ﺍ) Elif nüshası olarak adlandırdığımız ikinci nüsha ise Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi 05 Ba 1584/10 da kayıtlı nüshadır ki bu nüshanın istinsah tarihi ise hicri 770'tir. Müstensih, Ebu Bekir Abdullah b. Mahmûd Kaşî olan nüsha mecmuanın 122a-123b varakları arasında yer almaktadır.

3. Üçüncü nüshamızı ise (ﺏ) be nüshası olarak adlandırdık. Süleymaniye Kütüphanesi, Aşir Efendi bölümünde 34 Sü-Aşir 443/4 no'da kayıtlıdır. İstinsah tarihi 1169 olan nüsha 153a-153b varakları arasında bulunmaktadır.

4. (ﺝ) Cim nüshası olarak adlandırdığımız nüsha ise Süleymaniye Kütüphanesi, İbrahim Efendi bölümünde 854/4 de kayıtlıdır. Mecmuanın 16a-17b varakları arasında yer alan nüshanın istinsah tarihi, hicri 1169'dur.

5. Beşinci nüshamızı (ﺪ) dal nüshası olarak isimlendirdik. Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz B 346/19 kayıtlı nüshanın istinsah tarihi, hicri 1019'dur. Nüsha mecmuanın 71b-72b varakları arasındadır.

6. Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi, 43 Ze 667/5'da kayıtlı nüshaya (z) ze nüshası adını verdik. Mecmuanın 66b-68b varakları arasında yer alan nüshanın istinsah tarihi, hicri 1094'tür.

Vasiyet-nâme'nin Metni

190a بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هذه وصية وصى بها الشيخ الاعظم شيخ الاسلام قطب الأولياء لسان الحق ناصر الشريعة شهاب الحق والدين ابي حفص عمر بن محمد السهروردي قدس الله روحه العزيز²² ابنه رحمه الله قال يا بنى اوصيك بتقوى الله²³ و خشيته و لزوم²⁴ حق²⁵ الله تعالى²⁶ و حق رسوله²⁷ صلى الله عليه و سلم²⁸ و حق والديك²⁹ و حق المشايخ³⁰ اجمعين فالله³¹ تعالى³² يرضى عنك واحفظ الله³³ تعالى³⁴ في السر³⁵ والعلانية³⁶ ولا تدع قراءة القرآن ظاهراً و باطناً³⁷ سراً و علانيةً بالفهم والتدبر والتفكر والحزن والبكاء وارجع الى³⁸ القرآن في جميع³⁹ الاحكام⁴⁰ فان القرآن حجة الله⁴¹ على خلقه⁴² واحفظ

²² | قال الشيخ الامام... الهمام قدوة السالكين سلطان المحققين شهاب الحق والدين السهروردي رحمه الله لابنه وهو يعظه، د : وصية سلطان المشايخ شيخ شهاب الملة والدين هذه وصية شيخ الشيوخ العالم قطب الحق شمس الشريعة لسان الحقيقة شهاب الملة والدين وارث علوم الانبياء والمرسلين ناشر انوار الحقيقة ناصر انصار الطريقة محي السنة النبوية ابي عبد الله بن عمر بن محمد السهروراني رضي الله عنه و عن جميع المسلمين، ز : الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و اله و صحبه اجمعين اما بعد فهذه وصية عن شيخ الاسلام و امام التوحيد من الخواص والعوام و قدوتهم في الشريعة والطريقة والحقيقة الشيخ شهاب الدين ابي حفص عمر بن محمد السهروردي البكري القرشي لولده العزيز عماد الدين الى محمد بن عبد الله قدس الله ارواحهم المطهر.

²³ | يا بنى اوصيك بتقوى الله كما اوصاني شيعي بتقوى الله و طاعته و مراقبته، ج : طاعته

²⁴ | و الزم

²⁵ | د : حقه

²⁶ | ا، ب : - تعالى، د : - الله تعالى

²⁷ | ج : رسول الله

²⁸ | ز : عليه السلام

²⁹ | ج : والدين

³⁰ | ب : - المشايخ

³¹ | ا، د : فان الله

³² | ز : - تعالى

³³ | ا : + يحفظك احفظ الله، د : + حق، ز : + حقه

³⁴ | ا، ب، ز : - تعالى، ج : + حق الله

³⁵ | ا : + يحفظك

³⁶ | ا : + في، ب : + يحفظ لك

³⁷ | ا : او نظراً، ا، ج : + ليلاً و نهاراً، د : ناظراً

³⁸ | ج : - الى

³⁹ | ا : جميع

⁴⁰ | ج : احوال

⁴¹ | د، ج : + تعالى

⁴² | د : الخلق

حقه⁴³ ولا تعدل عن العلم خطوة وتعلم العلم⁴⁴ ولا تكن⁴⁵ من جهال الصوفية وعوامهم
و قرآء⁴⁶ الاسواق⁴⁷ فانهم لصوص الدين⁴⁸ و قطاع الطريق على المسلمين⁴⁹ و عليك
بالسنة⁵⁰ و اعتقاد⁵¹ اهل التوحيد و اجتناب⁵² المحدثات فان كل محدثة⁵³ ضلالة⁵⁴
ولا تصحب الاحداث والنسوان والمبتدعة⁵⁵ والأغنياء والعوام⁵⁶ فانه⁵⁷ يذهب دينك⁵⁸
واقنع⁵⁹ من الدنيا ببيت⁶⁰ والزم الخلوة⁶¹ وابك على خطيئتك⁶² و كل⁶³ الحلال فانه
مفتاح الخيرات⁶⁴ ولا تمس الحرام فتمسك النار يوم القيامة والبس الحلال تجد حلاوة⁶⁵
الايمان⁶⁶ والعبادة⁶⁷ وكن من الله تعالى⁶⁸ على وجل⁶⁹ ولا تنس موقفك بين يدي الله
تعالى⁷⁰ واكثر من صلوة الليل وصيام⁷¹ النهار ولا تتخلف⁷² الجماعة من غير أن
تكون⁷³ اماماً او مؤذناً ولا تطلب الرياسة⁷⁴ فانه⁷⁵ من احب الرياسة⁷⁶ لم تفلح⁷⁷ ابداً

43 ا، ج، د : - واحفظ حقه، ز : - وارجع الى القرآن في جميع الاحكام فان القرآن حجة الله على خلقه

44 ا، ب، د، ز : الفقه، ج : + والفقه

45 د : ولا يكن

46 ا : - قراء، ا، ج : + واهجر اهل، د : قرا

47 ز : الاستراق

48 ز : - الدين

49 ب : + يا بني

50 ا : + وكن على مذهب السلف الماضين، ب : + الجماعة و عليك، ج : الجماعة تؤكّد على، د : - بالسنة

51 ا : - اعتقاد اهل التوحيد، ب، د : باعتقاد

52 ا، ب، ج، د : اجتنب

53 ج : محدث بدعة و كل بدعة

54 ج : ضلالة، ز : ضلال

55 ز : والمبتدع

56 ج : و اهل الهوى، ز : - والعوام

57 ج : ان

58 د : بدينك

59 ز : - واقنع

60 ن : ببسير، ا : بالبسير، د : بسير، ز : ببسيرة

61 ا : + وارض من الدنيا برغيفين ومن صحبة الناس بفقيرين

62 ج : دائماً، ز : خطئاً تك

63 ج، د : اكل

64 ز : الجنة

65 ج : حلاوتك، د : خلاوة

66 ا : - الايمان

67 ج : عبادة

68 ا، ب : - تعالى، + عز و جل

69 ز، ج : - على وجل، ز : + وجلأ

70 ج : يوم القيامة، ز : - ولا تنس موقفك بين يدي الله تعالى

71 ز : اصم

72 ا، ب : + عن، ج : ولا تخلو عن الجماعة

73 ز : يكون

74 ج : - فانه من احب الرئاسة لم تفلح ابداً ولا توقع في القبالة شهادة ولا تحضر مجالس القضاة

75 ا، ب، د : فان

ولا توقع في القبالة⁷⁸ شهادة⁷⁹ ولا تحضر⁸⁰ مجالس⁸¹ القضاة⁸² و⁸³ السلاطين ولا تدخل في الوصايا و فر من الناس كما تقر⁸⁴ من الاسد⁸⁵ و عليك بالخلوة⁸⁶ حتى لا يذهب⁸⁷ دينك و عليك بالسفر لتذل نفسك⁸⁸ فان⁸⁹ النبي صلى الله عليه و سلم قال⁹⁰ سافروا⁹¹ تصحوا⁹² تغنموا⁹³ واحفظ⁹⁴ قلوب المشايخ⁹⁵ ولا تغتر⁹⁶ بقول⁹⁷ من يمدحك⁹⁸ ولا تغتم⁹⁹ بقول من يذمك¹⁰⁰ ويكون¹⁰¹ المدح والذم عندك سواء¹⁰² و حسن¹⁰³ خلقك مع¹⁰⁴ الخلق اجمع¹⁰⁵ والزم¹⁰⁶ التواضع¹⁰⁷ فان¹⁰⁸ النبي¹⁰⁹ صلى الله¹¹⁰ عليه و سلم¹¹¹ قال¹¹² من تواضع لله¹¹³ رفعه الله ومن تكبر وضعه الله¹¹⁴ و

76 ا، د : الرياسة، ب، ج : + طلب الرياسة

77 ا : لا يفلح، ب : + لم يفلح

78 ب : + القبالات

79 د : الشهادة في القبالات

80 د : ولا تجالس، ز : ولا تجلس

81 د : - مجالس، ز : مسجلس

82 د : القضاة

83 ا : ولا

84 ب : + يفر الغنم من الذئب، ز : فر

85 ب : - الاسد، + يا بني

86 ا : بالخمول

87 ز : تذهب

88 د، ز : - لتذل نفسك

89 ج : و قال، د : قال

90 ج : - قال

91 ج : + تسافروا

92 ز : - تصحوا

93 ج : واغتنموا، ز : + و تغتنموا و اشاد الشيخ محمد و كان في الحيوة او يلحق و صوموا تصحوا

94 ز : + و عليك ان تحفظ

95 ا : + ولا تبين الخانقاه زلا تسكن فيه، ب : - واحفظ قلوب المشايخ

96 ب : ولا تغترتقول، ج : ولا تفرح، د : ولا تغتر

97 ب : - بقول

98 ج : مدحك

99 ب، د : ولا تهتم، ز : - ولا تغتم

100 ج : ذمك

101 ا : و لكن

102 ا : سواء عندك

103 ا، ج، ز : احسن

104 ب : جميع، ج : من

105 ب : - اجمع

106 ز : و اكرم

107 ج : + الله تعالى

108 ج : فانه قال، د، ز : قال

109 ب : + الله، ز : + عليه السلام

110 ج : + تعالى

111 ب : + يقول

112 ز : - قال

113 ز : + تعالى

عليك بالادب¹¹⁵ في جميع الاحوال مع كل بر و فاجر وارحم¹¹⁶ جميع¹¹⁷ الخلاق¹¹⁸
صغيرهم و كبيرهم ولا تنتظر¹¹⁹ اليهم¹²⁰ الا¹²¹ بعين الرحمة¹²² ولا تضحك فان
الضحك¹²³ من الغفلة و¹²⁴ يميت القلب¹²⁵ وقال¹²⁶ صلى الله عليه و سلم¹²⁷ لو
تعلمون¹²⁸

190b ما اعلم¹²⁹ لضحكتكم قليلاً ولبكيتم كثيراً ولا تأمن¹³⁰ مكر الله ولا تقنط¹³¹
من¹³² رحمة الله¹³³ و عش بين الخوف والرجاء¹³⁴ يا بني¹³⁵ اترك الدنيا¹³⁶ فان في
طلبها¹³⁷ ذهاب¹³⁸ دينك¹³⁹ و¹⁴⁰ عليك بالصلوة¹⁴¹ و الصوم¹⁴² وكن في الفقر نظيفاً
عفيفاً حنيفاً¹⁴³ متأديباً¹⁴⁴ متورعاً¹⁴⁵ عالماً¹⁴⁶ بايناً عن جهال¹⁴⁷ الصوفية¹⁴⁸ خادماً

114 ا : - ومن تكبر وضعه الله

115 ج : + بالاداب

116 ا : + على

117 ز : جمع

118 ا : + اجمعين

119 ا : انظر، د : ولا تنتظروا، ز : - تنتظر

120 ب، د : + ابدأ، ج : - اليهم

121 ا : - الا

122 ج : + ولا تضحك

123 ز : - فان الضحك

124 ز : + هو

125 ج : + وبنيت النفاق وهو من الغفلة و قال النبي عليه السلام

126 ا، د : + النبي، ز : + رسول الله

127 ب : - وان صلى الله عليه و سلم، + والنبي عليه الصلوة والسلام يقول اطل الصمت واكثر الفكر واقل الضحك فان كثرة الضحك
تميت القلب وقال ايضاً عليه السلام

128 ج : لو تعلموا

129 د : نعم

130 ج : + من، ز : + عن

131 ز : ولا تقنطوا

132 ا : - من

133 د : + تعالى

134 ج : + وقال النبي عليه السلام لا يدخل النار من بكى من خشية الله تعالى تحاطب عن ذنوبه كما تحاطب عن الشجر ورقها وقال النبي
عليه السلام من خاف الله تعالى خافه كل شئ ومن لم يخف (يخف) الله خاف من كل شئ وقال النبي صلى الله عليه و سلم قال الله

تعالى لا اجمع على عبدي خوفين ولا اجمع له أمنين ان خافي في الدنيا لم يخف في الآخرة و ان أمن في الدنيا لم يأمن عن شئ ما شئت
فانك ميت واحب من شئت فانك مفارق واعمل ما شئت انك مخبر به، د : الرجا

135 ا : + ان استطعت ان لا تتزوج فافعل فانه الى الدنيا تحرك و

136 ا : - اترك الدنيا، ج : فان طلبها

137 ا : طلب الدنيا، ج : - في طيبها

138 ج : + اذهب

139 ا : + فان تاقت نفسك اليه، ا، ب : الدين

140 ا : ف

141 ا : - بالصلوة

142 ا : بالصوم، + فان له وجاء، ب : - و عليك الصلاة و الصوم، ج : + الصوم و الصلوة، د، ز : بالصوم و الصلوة

143 ا، ج، د : حفيفاً، ز : عفيفاً نظيفاً حفيفاً

144 ا : + متديناً، ز : متأديباً، + متواضعاً

للمشايع¹⁴⁹ بالمال والبدن والجاه¹⁵⁰ واحفظ قلوبهم و اوقاتهم و سيرتهم¹⁵¹ ولا تنكر
عليهم¹⁵² شيئاً¹⁵³ الا ما خالف¹⁵⁴ الجماعة¹⁵⁵ فانك¹⁵⁶ ان¹⁵⁷ انكرت¹⁵⁸ لم¹⁵⁹ تغلح
ابداً ولا تسأل الناس¹⁶⁰ شيئاً ولا تعارضهم¹⁶¹ ولا تدخر شيئاً لغد¹⁶² فان الله تعالى¹⁶³
يأتي¹⁶⁴ كل يوم¹⁶⁵ برزق¹⁶⁶ مقسوم وكن سخي¹⁶⁷ النفس¹⁶⁸ والقلب باذلاً ما¹⁶⁹ رزقك
الله¹⁷⁰ واياك والبخل¹⁷¹ والحسد والغل والغش¹⁷² فان¹⁷³ البخيل¹⁷⁴ والحسود¹⁷⁵ في
النار¹⁷⁶ ولا تظهر¹⁷⁷ حالك للخلق¹⁷⁸ في جميع الاحوال ولا تزين الظاهر فان تزين
الظاهر¹⁷⁹ من خراب السر¹⁸⁰ وثق¹⁸¹ بمواعيد¹⁸² الله تعالى¹⁸³ في¹⁸⁴ امر¹⁸⁵ الرزق

- 145 ا، د : + فقيهاً، ب : متورعاً متأدياً
146 ب، ز : + فقيهاً
147 ج : + الجهال وعوامهم، ب : + من جهال
148 ب : + وكن
149 ب : + الريانيين
150 ب : والجاه والبدن، ز : - والجاه
151 ج : + سيرتهم، ز : - وسيرتهم
152 ج : + عليه
153 د، ز : - شيئاً
154 ا : خلاف الشرع، ب : + الشرع والسنة
155 ا : - ما خالف الجماعة، ج، ز : - الا ما خالف الجماعة، د : الشرع
156 ا، ب : فان، ز : لانك
157 ا، ب : - ان
158 ا، ج، د، ز : + عليهم، ب : + عليهم شيئاً غير ذلك المستثنى
159 ا : لا
160 د : للناس
161 ج : + من حال، د : ولا تعرضهم
162 ز : لغد شيئاً
163 ب : - تعالى
164 ا : + برزق، ب : + يأتيك
165 ا : غد + وتوكل على الله فان الله تعالى قال و من يتوكل على الله فهو حسبه و تعلم ان الرزق، ج : + غداً، د، ز : - كل يوم
166 ا : - برزق، ج : + برزقك كل يوم و توكل على الله فان الله بالغ امره و تعلم ان الرزق
167 ج : + سخياً
168 ج : + بالنفس
169 ا، ج : لما، ب، د، ز : + بما
170 د، ز : + تعالى
171 ز : من البخل
172 ا : - والغل والغش، ب : + والغل والغش والبخل والحسد
173 د : لان
174 د : - البخيل، ز : البخل
175 ز : + لا يفلحان
176 ز : - في النار
177 د : وتظهر
178 ز : + ابدأ
179 د، ز : - فان تزين الظاهر
180 ب : - السر، + الباطن يا بني
181 ب : ثق
182 ا : بوعد، د، ز : بمواعيد

فان الله تعالى¹⁸⁶ قد يكفل¹⁸⁷ برزق¹⁸⁸ كل حيوان قال الله تعالى¹⁸⁹ وما من دابة في الأرض الا على الله رزقها وأيئس¹⁹⁰ من¹⁹¹ جميع¹⁹² الخلائق¹⁹³ ولا تأنس بهم¹⁹⁴ و قل الحق¹⁹⁵ ولا تركن الى احد من¹⁹⁶ المخلوقين¹⁹⁷ فان الحق¹⁹⁸ يطردك من بابه¹⁹⁹ و عليك بحاجة²⁰⁰ نفسك²⁰¹ فان²⁰² النبي صلى الله عليه و سلم²⁰³ يقول²⁰⁴ من حسن اسلام المرء تركه ما لا يعنيه²⁰⁵ وكن ناصحاً للخلق اجمع²⁰⁶ نافهاً لهم²⁰⁷ و اقل²⁰⁸ من الطعام والشراب والكلام والنوم²⁰⁹ ولا تأكل الا من²¹⁰ فاقة²¹¹ ولا تتكلم²¹² الا عن²¹³ ضرورة ولا تتم الا عن²¹⁴ غلبة النوم²¹⁵ و اكثر من²¹⁶ صلوة الليل و صوم²¹⁷ النهار²¹⁸ ولا تكثر الجلوس²¹⁹ في السماع فانه²²⁰ ينبت النفاق²²¹ ثم يميت

- 183 ا : - تعالى
184 د : و
185 د : امن
186 ا : - تعالى
187 ب، ج، ز : تكفل
188 ا، ب، ج : + رزق
189 ا : عز و جل، ز : - تعالى
190 ج : + ولا تأنس، د : ايسن، ز : ويأس
191 د : - من
192 ب : - جميع، ج : + جميع
193 ج : + الاخوان، د : الخلق
194 ج : + ويأبس بهم، د : - ولا تانس بهم
195 ج، ز : - و قل الحق
196 ج : - احد من
197 ب : + لان الخلق يطردوك من باب الى باب و عليك بما يعينك
198 ج، ز : الخالق
199 ا : - من بابه
200 ا، ز : بخاصة
201 ج : - و عليك بحاجة نفسك، ب : - فان الحق يطردك من بابه و عليك بحاجة نفسك، ز : + في كل حال و اترك ما لا ينبغيك
202 ج : + قال
203 ز : عليه السلام
204 ا، ز : قال، ج : - يقول
205 د : - فان الحق يطردك من بابه و عليك بحاجة نفسك فان النبي صلى الله عليه و سلم يقول من حسن اسلام المرء تركه ما لا يعنيه
206 ب : - اجمع، ج : + اجمعين
207 ب، ج : + نافعاً هم
208 د : قلل
209 ا : الشراب و الطعام والنوم والاكل، ب : والمنام، ج، ز : والنوم والكلام، د : + والكلام
210 ز : - من، + عند كل
211 ب : - ولا تأكل الا من فاقه، د : عن فاقة
212 ج : + ولا تأكل، ز : ولا تكلم
213 ز : - عن، + عند
214 ب : من، ز : عند
215 ا : - النوم
216 ج : - و اكثر من، ج : + والزم
217 ج : + صيام
218 ب، د، ز : - و اكثر من (مكرر) صلاة الليل و صوم النهار، ب : + يا بني

القلب ولا تنكره²²² فان له ارباباً والسماع لا يصلح الا لمن²²³ كان²²⁴ قلبه حي²²⁵ و
 نفسه ميتة²²⁶ فمن²²⁷ كان على غير²²⁸ هذه الحالة فاشغاله²²⁹ بالصوم والصلوة²³⁰ و
 الأوراد²³¹ اولى وليكن²³² قلبك حزيناً و بدنك عليلاً و عينك²³³ دامعة²³⁴ و عمك
 خالصاً²³⁵ ودعاؤك²³⁶ حمداً²³⁷ و ثيابك خُلِقَاناً²³⁸ و رفاؤك فقراء²³⁹ و بيتك مسجداً
 ومالك فقهاً²⁴⁰ وزينتك زهداً²⁴¹ ومونسك رباً كريماً ولا تواخ احداً حتى يتبين²⁴² لك²⁴³
 منه²⁴⁴ خمس خصال يختار الفقر على الغنى²⁴⁵ والاخرة على الدنيا²⁴⁶ والذل على
 العز²⁴⁷ ويكون بصيراً بعمل²⁴⁸ السر والعلانية²⁴⁹ و يكون مستعداً للموت²⁵⁰ يا
 بنى²⁵¹ لا تغرنك²⁵² الدنيا و زهرتها²⁵³ فان الدنيا²⁵⁴ خضرة نضرة²⁵⁵ حلوة²⁵⁶ من²⁵⁷

- 219 ج : + جلوس
 220 ج : - فانه
 221 ا : + في القلب
 222 ا : ولا تنكر عليه
 223 ج : + من
 224 ا، ج، د : - كان
 225 ب : + حياً
 226 ا، د : ميت، ب : جسمه ميتاً
 227 ج، ز : و من، ب : + و ان
 228 ج : - علي غير، ب : + في غير
 229 ج : + اشتغاله، ب : + فشغله
 230 ب : + بالصلوة والصوم
 231 ا : + في الصلوة، ج : - الاوراد
 232 ز : ولكن
 233 ج : + عيناك
 234 ج : + ونظرك لما الحشر والحساب طويلاً
 235 ج : - و عمك خالصاً
 236 ا : دعاك
 237 ا، د، ز : جهداً، ج : + جيداً
 238 ب، د، ز : خلقاً
 239 د : فقراً
 240 ج : + نفقة
 241 ب : - وزينتك زهداً
 242 ب : + يكون، ز : يبين
 243 ب : + له
 244 ب : - منه
 245 ا، ز : + ويختار، ج : + الأغنياء و يختار العمل عن العلم ويختار، ب : + الغناء والعمل على العلوم
 246 ج : + ويختار، ب : - والاخرة على الدنيا
 247 ز : + و يختار العمل على العلم
 248 ج : + يعلم
 249 ب : - والعلانية
 250 د : - ولا تواخ احداً حتى يتبين لك منه خمس خصال يختار الفقر على الغنى والاخرة على الدنيا والذل على العز ويكون بصيراً بعمل
 السر والعلانية و يكون مستعداً للموت
 251 ا : + عليك ان
 252 ب : - ولا تغر، + اترك
 253 ج : + وزخرفها، ب : - وزهرتها

يعلق²⁵⁸ بها تعلقت به ومن رفضها²⁵⁹ رفضته²⁶⁰ وانه²⁶¹ لا²⁶² سبيل لبقائها²⁶³
 وكن²⁶⁴ في الليل والنهار²⁶⁵ مستعداً²⁶⁶ للارتحال منها²⁶⁷ الى الآخرة يا بني عليك
 بالخلوة و²⁶⁸ كن فريداً وحيداً²⁶⁹ متفكراً²⁷⁰ القلب من خوف الله²⁷¹ تعالى²⁷²
 191a تغرق²⁷³ في كرامات²⁷⁴ الله²⁷⁵ و عش في الدنيا كأنك غريب²⁷⁶ واخرج²⁷⁷
 منها²⁷⁸ كما دخلتها فانك لا تدري ما اسمك غداً²⁷⁹ يوم القيامة²⁸⁰. رزقنا²⁸¹ الله²⁸²
 العمل²⁸³ بما فيه من الوصية ويعصمنا من خلافها. والحمد لله رب العالمين والصلوة

- 254 ج : + فانها
 255 ا : + حلوة
 256 ا : - نضرة
 257 ا : - حلوة، ج، ز : + خلوة، د : خلوة خفرة نضرة
 258 ا، ب، ز : تعلق
 259 ا : رفضت به، ج : + جاء يوم القيامة آمناً
 260 ج : - رفضته
 261 ا، ب : فانه، ز : لان
 262 ج : + ليس من سبيل
 263 ا، ب : الى بقائها، د : - من يعلق بها تعلقت به ومن رفضها رفضته وانه لا سبيل لبقائها، ز : + الا بقائها
 264 ا : و لتكن، ز : + ولا تكن
 265 ز : + الا
 266 ج، ز : + للموت
 267 ج : + والارحال منها، ز : - منها
 268 ز : - و
 269 ا : وحيداً فريداً، ب، د : - وحيداً
 270 ا، ب، ج، د : منكسر
 271 ز : - خوف الله
 272 ب : - تعالى
 273 ا : و ان كنت تعرف، ز : + تختص بكرامات الله تعالى
 274 ج : + كرم
 275 د : - تغرق في كرامات الله
 276 ج : + او غابر سبيل عد نفسك من اصحاب القبور، ز : - غريب
 277 ا : فاخرج
 278 ز : + من الدنيا و لا تكن غافلاً
 279 ا : غداً ما اسمك، ب : + تمت الرسالة الشريفة في شهر ربيع الاخر سنة تسع و ستين و مائة و الف و صلى الله على سيدنا محمد و اله وصحبه اجمعين والحمد لله رب العالمين، د : - غداً
 280 ا : + في يوم
 281 ا : + يا بني احفظ وصيتي كما حفظتها من شيعي رحمه الله يحفظك الله تعالى في الدنيا والآخرة و الزم مسجدي ابداً و كان عذري واضح في ترك مسجدي و اقيم الحجة غداً بين يدي الله تعالى في سجدة و مخالفة قوله ان شاء الله عز و جل تمت الوصايا بحمد واهب العاطي في الرابع من شهر النبي صلى الله عليه و سلم شعبان المعظم من عام سبعين و سبعمان على يدي عبد الله بن محمود بن طاهر الكاشي وقفه الله بها فيه من الوصايا و عصمه عن البلايا أمين ب+تمت الرسالة الشريفة في شهر ربيع الاخر سنة تسع و ستين و مائة و الف و صلى الله على سيدنا محمد واله و صحبه اجمعين والحمد لله رب العالمين. د : + ارزقنا الله الكريم بما فيه من الوصية والحمد لواهب العقل والصلوة على حامل الوحي محمد المصطفى صلى الله عليه و سلم و اله و اصحابه الرضية. ز : + تما الوصايا بعون ذى العطايا و به نستعين ... ويصلي على رسولنا سيد البريا و اله و صحبه ذى المرات و المنجيا تم في يوم احد في وقت الضحى بلدة سيواس ... في تاريخ سنة ١٠٩٤ .
 282 ج : + وقتنا
 283 ج : + للعمل

على سيدنا محمد نبي الرحمة²⁸⁴ محمد و اله اجمعين وحسبنا الله و نعم الوكيل ولا حول
ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

Vasiyet-nâme'nin Tercümesi

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bu vasiyet, Şeyhu'l-İslam, yüce pir, evliyanın kutbu, Hakk'ın lisanı, şeriatının yardımcısı, Hakk'ın ve dinin yıldızı, Şihabuddin Ebû Hafs Ömer b. Muhammed es-Sühreverdî'nin (k.s.) oğluna vasiyetidir.

Sühreverdî, oğluna şöyle demiştir:

Sana Allah'tan korkmayı, Allah'tan sakınmayı ve Allah Teâlâ'nın, O'nun Resulünün (s.), anne-babanın ve bütün şeyhlerinin hakkını gözetmeyi tavsiye ederim ki böylece Allah Teâlâ senden razı olsun.

Gizli ve açık her yer ve durumda Allah'ın hakkını koru.

Zahiren ve bâtinen, gizli ve açık, anlayarak, üzerinde derin derin düşünerek, hüznü ve gözyaşlarıyla Kur'an okumayı asla terk etme.

Vereceğin bütün hükümlerde Kur'an'a müracaat et. Zira Kur'an Allah'ın yaratıkları üzerinde bir delilidir. Kur'an'ın hakkını koru.

İlimden ve ilim yolundan bir adım bile sapma.

İlim (fıkıh bilgisini) öğren, sûflerin cahillerinden ve cahil olan halk tabakasından olma.

Sokak adamlarından olma. Onlardan uzak dur. Çünkü onlar din hırsızları ve Müslümanların yol kesicileridir.

Sünnete sıkı sıkıya sarıl.

Tevhit ehlinin itikadı üzerinde ol.

Dinde sonradan ortaya çıkan bidatlerden sakın. Zira her bidat sapıklıktır.

Yeni yetme gençler, kadınlar, bidatçiler, zenginler ve cahil halk tabakasıyla arkadaşlık etme. Zira bunlarla arkadaşlık, senin dine zarar verir.

Dünyada azla yetin, aza kanaat et.

Tenhada bulunmaya çalış.

Hatalarına tövbe ile çok ağla.

²⁸⁴ ج : - والحمد لله رب العالمين والصلوة على سيدنا محمد نبي الرحمة، + و صلى الله تعالى على سيدنا محمد و اله و صحبه اجمعين صالح بن ابي جعفر اسماعيل سنة ١١٦٩ الخط باقي والعمر فاني والعبد عاصي والرب عافي

Helal ye. Çünkü helal yemek her hayrın anahtarıdır.

Harama dokunma, yoksa kıyamet günü sana ateş dokunur.

Helal elbise giyin. Bu sayede iman ve ibadetin tadını bulabilirsiniz.

Daima Allah'tan korku hâli üzerinde bulun.

Allah'ın huzurunda durdurulacağını ve hesaba çekileceğini asla unutma.

Gece namazına devam et.

Gündüzleri oruçlu olarak geçir.

İmam ve müezzin olduğun durumlar hariç, cemaatin arasından ayrılma. Mescitte kendine ayrı/özel bir yer edinme.

Yönetici olmayı arzulama. Çünkü kim yönetici olmayı sevip arzularsa dert ve sıkıntılardan asla kurtulamaz.

Ticari senet ve sözleşmelere şahit olarak imza atma.

Kadınların ve devlet idarecilerinin meclislerinde bulunma.

Vasiyet yazılan veya okunan meclislere de girme.

Aslandan kaçır gibi insanlardan kaç.

Halvetten (yalnızlıktan) ayrılma ki dinin gitmesin.

Nefsini dizginleyebilmen için sefere çık. Zira Hz. Peygamber (s.), “Sefere çıkın ki sıhhat bulasınız, maddi-manevi kazanç elde edersiniz.” buyurmuştur.²⁸⁵

Şeyhlerinin kalplerini koru. (Gönüllerini incitme.)

Seni övenin övmesine aldanma.

Seni kötüleyen sözünden de gamlanma.

Övgü de yergi de senin için eşit olsun. İkisine de aldırış etme.

Tüm insanlarla olan muamelelerinde ahlakını güzelleştir.

Tevazudan ayrılma. Çünkü Hz. Peygamber (s.) şöyle buyurmuştur: “Kim alçak gönüllü olursa Allah onu yükseltir. Kim büyüklenirse Allah onu alçaltır.”²⁸⁶

İster iyi, ister günahkar olsun kiminle olursan ol sana yakışan edepli olmandır. Bütün durumlarda edepli ol.

Büyük küçük herkese karşı merhametli davran. Onlara sadece şefkat ve merhamet gözü ile bak.

²⁸⁵ Beyhaki, *Sünen*, 7/164.

²⁸⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, Zühhd, 16.

Çok gülme. Zira çok gülmek gaflettendir ve kalbi öldürür.²⁸⁷ Zira Hz. Peygamber (s.), “Benim bildiklerimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız.” buyurmuştur.²⁸⁸

Allah'ın mekrinden emin olma. Allah'ın rahmetinden de ümit kesme. Korku ve ümit arasında yaşa.

Yavrucuğum! Dünyayı terk et. Çünkü dünyayı istemekte dininin gitmesi söz konusu olabilir.

Çokça oruç tut, namaz kıl.

Fakirlikte, temiz, iffetli, kibar, terbiyeli, vera ehli ve âlim ol. Cahiller ve halk tabakasına mensup sûfilerden ayrıl. Malın, bedeninin ve mevkiinin ile Rabbânî şeyhlere hizmet et.

Şeyhlerin gönüllerini kırmamaya dikkat et. Onların vakitlerini nasıl geçirdiklerine, hâl ve gidişatlarına dikkat et.

Şeyhlerin hâl ve sözlerinden herhangi bir şeyi –şeriata/ehl-i sünnet ve'l-cemaat akidesine aykırı bir durum olmadıkça- asla reddetme. Eğer reddedersen ebediyen kurtulamazsın.

İnsanlardan bir şey isteme. Onlarla tartışma.

Yarın için hiçbir şey saklama. Çünkü Allah Teâlâ her günü, taksim edilmiş rızkıyla getirir.

Can u gönülden cömert ol. Allah'ın sana verdiklerinden insanlara bolca ver.

Cimrilikten, hasetten, kin tutmaktan ve hile düşünmekten sakın. Zira cimriler ve çekemeyenler cehennemdedir.

Hiçbir hâlde durumunu halka açıklama.

Dışını süsleme. Zira kişinin dışının süslü olması içinin harap olduğunun delilidir.

Rızık konusunda Allah'ın vaadine güven. Zira Allah Teâlâ bütün canlıların rızıkına kefilidir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Yeryüzünde hiçbir canlı varlık yoktur ki, rızıkı Allah'a ait olmasın.”²⁸⁹

Tüm mahlûkattan ümidini kes, onlardan bir beklenti içinde olma. Onlardan hiçbirisiyle ünsiyet kurma. Hakk'ı söyle ve mahlûkattan herhangi birine asla meyletme. Yoksa Hakk seni kapısından kovar.

Sen, seni ilgilendiren işlere yönel. Zira Hz. Peygamber (s.), “Kişinin, kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesi, İslam'ının (ahlakının) güzelliğindedir.” buyurmuştur.²⁹⁰

²⁸⁷ Tirmizî, *Sünen*, Zühd, 2.

²⁸⁸ Buhârî, *Sahih*, Tefsîr, 5/12.

²⁸⁹ Hûd Suresi, 11/6.

Tüm mahlûkata faydalı olmaya çalış, onlara samimi davran.

Yemeyi, içmeyi, uykuyu ve konuşmayı azalt. İyice acıkınca yemek ye. Zaruret olmadıkça konuşma. Uyku bastırmadıkça uyuma.

Gece namazlarını ve nafile oruçları çoğalt.

Sema meclislerinde fazla oturma. Bu, kalbe nifak tohumları bitirir, sonra kalbi öldürür. Semaı tümüyle de reddetme. Çünkü onun kendine has bir ehli vardır. Sema, kalbi diri, nefsi ölü olan kişiden başkası için doğru değildir. Kim bu özellikte değilse oruç, namaz ve evrâd u ezkâr ile meşgul olsun. Onun hâli için bu daha evladır.

Kalbin mahzun, bedeninin hasta (kırık), gözlerin yaşlı, amelin ihlaslı, duan hamd, elbisen eski, dostların fakirler (dervişler), evin mescit, malın fıkıh (ilmi), süsün zühd, sırdaş ve dostun Kerîm olan Rabb'in olsun.

Kendisinde şu beş özelliği görmedikçe kimse ile arkadaş olma: Fakirliği zenginliğe, ahireti dünyaya, zilleti izzete tercih etmek, gizli ve açık amelleri görmek (ifa etmek), ölüme hazırlıklı olmak.

Yavrucuğum! Dünya ve dünyanın yaldızı seni aldatmasın. Zira dünya cezbedici, ışıltılı ve tatlıdır. Dünya kendisine bağlanana, peşinden sürükler. Onu terk edeni ise terk eder (yakasını bırakır). Dünyanın baki olması mümkün değildir.

Gece-gündüz her zaman ahiret hayatına irtihal için hazırlıklı ol.

Yavrum! Yalnız kalmaya (halvete) devam et. Tek ve yalnız ol. Allah korkusundan kalbin düşünceli ve endişe içinde olsun ki, Allah'ın sana vereceği kerametleri içinde olabilesin.

Dünyada bir yabancı (garip) gibi yaşa. Dünyaya nasıl girdinse (temiz ve günahsız olarak), oradan öyle çık. Zira yarın kıyamet gününde isminin ne olacağını (sana nasıl hitap edileceğini) bilemezsin.

Allah Teâlâ'dan, bizleri bu vasiyetlerle amel etmeye muvaffak kılmasını ve bunların hilafına işler işlemekten muhafaza etmesini isteriz.

Âlemlerin Rabb'i olan Allah'a hamd olsun. Rahmet Peygamberi Hz. Muhammed'e (s.), ailesi ve ashabının tamamına salât ve selam olsun. Allah bize yeter ve O, ne güzel bir vekildir! Yüce ve üstün olan Allah'tan başkasında derde derman ve işe kuvvet yoktur.

Kaynakça

Ahmed B. Hanbel, *Müsned*, Beyrut, ty. IV.

Arslan, Ahmet Turan, "Vasiyetnâme", *DİA*, yıl: 2012, c, XLII.

²⁹⁰ Tirmizî, Zühd, 11.

Bardakçı, Mehmet Necmettin, “Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesindeki Tasavvufla İlgili Yazma Eserler”, *İlmi Akademik Araştırma Dergisi Tasavvuf*, Ankara 2003, y.4, sy. 11.

Beyhakî, Ebubekr, Ahmed b. El-Huseyn b. Ali b. Musa el-Horasanî, *Sünen*, Daru'l Baz, Mekke, 1994.

Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Câmiu's-Sahîh*, Çağrı Yay., İstanbul 1992.

Cebecioğlu, Ethem, “Klâsiklerimiz/XI: “Avârifü'l-Ma'ârif” Ebu Hafıs Şihabüddin Ömer es-Sühreverdî (539/1144-632/1234),” *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi Tasavvuf*, Ankara 2004, yıl: 5, sayı: 12.

-----, *Tasavvuf Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Anka Yay., İstanbul 2005.

Davutoğlu, Ahmet, “Devlet”, *DİA*, İstanbul 1994, c. IX.

el-Bağdâdî, Şihabüddin Ebû Abdillâh Yakut b. Abdillâh el-Hamevî er-Rûmî, *Mu'cemü'l-Büldân*, Dar Sâdır, Beyrut 1977, c. III.

el-İsfehânî, Ebû Nuaym İbnü'l-Cevzî, *Sahabeden Günümüze Allah Dostları*, çev.: Yahya Atak vd., Şule Yay., İstanbul 1985, c. VII.

ez-Zehebî, Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*, Beyrut 1985, c. XXII.

Hartmann, Angelika, *An'nasir Li-Dinillah: Politik, Religion, Kultur in der späten'abbasidenzeit (1180-1225)*, Walter de Gruyter, Berlin-New York 1975.

İbn Hallikân, Ebû Abbas Şemsüddin Ahmed b. Muhammed b. Ebi Bekr, *Vefeyâtü'l-A'yân ve Enbâ-i Ebnâi'z-Zaman*, tahk.: İhsan Abbas, Daru Sâdır, Beyrut 1977, c. III.

İbn Mace, Muhammed b. Yezîd el-Kazvinî, *Sünenü İbn-i Mâce*, thk.: Muhammed Fuâd Abdülbâkî, I-II, Beyrut trs.

İbrahim Mustafa, vd., *el-Mu'cemu'l-Vesît*, Çağrı Yay., Kahire 1960.

İmam Azam, *İmam-ı Azam'ın Müslümanlara ve Oğluna Son Vasiyeti*, çev., Mustafa Uysal, Çelik Yay., 1996.

Karlığa, H. Bekir, “Gazzâlî”, *DİA*, yıl: 1996, c., XIII.

Mete, Nevin, “Kânûnî Sultan Süleyman'ın Şehzâde Mustafa'ya Yazdığı Vasiyet-Nâme”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]-Erzurum* 2014, sayı: 52.

Osmanzade, Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, haz.: Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz, Kitabevi Yay., İstanbul 2006, c. I.

Qamar-ul Huda, *Striving for Divine Union: Spiritual Exercises for Suhraward Sufis*, London- New York 2002.

Sami, Şemseddin, *Kamus-ı Türkî*, TDK. Yay., Ankara 2010.

Sühreverdî, Şihabeddin Ebu Hafs Ömer b. Muhammed, *Avârifü'l-Ma'ârif (Giriş)*, çev.: Hasan Kamil Yılmaz, İrfan Gündüz, İstanbul 1990, s. XI.

Tirmizî, Muhammed b. İsa b. Sevre b. Musa b. Ed-Dahhâk, *Sünenü't-Tirmizî*, tahk.: Beşar İvâd Ma'rûf, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1988, (1-6).